

WWF *for a living planet®*

Världsnaturfonden WWF

Ulriksdals Slott

170 81 Solna

Växel: 08 624 74 00

Direkt: 08 546 575 13

Fax: 08 85 13 29

Allmänt: info@wwf.se

www.wwf.se

Energimyndigheten

Avdelningen för förnybar energi & klimat

Enheten för förnybar energi

registrator@energimyndigheten.se

Ulriksdal 15 oktober 2018

Världsnaturfonden WWFs synpunkter gällande Riksintresse Energiproduktion: Vattenkraft

Dnr 2018-007307

Världsnaturfonden WWF välkomnar den pågående processen för att alla vattenkraftverk i Sverige ska uppnå uppsatta miljömål med moderna miljötillstånd kopplat till EUs ramdirektiv för vatten, då de allra flesta vattenkraftverk i Sverige idag bedrivs med stöd av 1918 års vattenlag och med för närvarande stor negativ påverkan på våra sötvattenekosystem. Världsnaturfonden WWF ser positivt på att en bred energipolitisk överenskommelse har nåtts i Sverige om en övergång till 100 procent förnybar elproduktion, men är övertygade om att en omställning till en 100 procent hållbar och förnybar energiproduktion både kan och bör ske tidigare än 2040.

Våra sötvattenekosystem är hotade

Vattenkraften har haft stor betydelse för Sveriges utveckling och är med sin reglerkapacitet viktig för energisystemet. Vattenkraft är en förnybar energikälla, men de negativa konsekvenserna från vattenkraften är stora för ekosystemen och den biologiska mångfalden. På global nivå har sötvattensarterna minskat med 81 procent mellan 1970 och 2012 och detta är många gånger kopplat till fragmentering och bristande konnektivitet¹. Vattenkraftverken påverkar ekosystemet negativt och utarmar den biologiska mångfalden uppströms och nedströms genom att förändra

¹ WWF Living Planet Report (2016), http://awsassets.panda.org/downloads/lpr_2016_full_report_low_res.pdf

vattenflöde och blockera vandringsvägar för fisk och andra migrerande arter. Naturliga strömsträckor försvinner och syresättningen av botten påverkas. Tillfälliga översvämningar som göder strandängar och ger vattenspridda frön möjlighet att breda ut sig, minskar. Vattentemperaturen och sedimenttransporten förändras, och problem med erosion kan uppstå. Botten med grövre material där fisken lägger sin rom försvinner. Växligheten på strandzonen minskar och många vattenlevande djur missgynnas. Hinder i vattendragen gör att fisken får svårare att hitta och nå områden där den naturligt kan föröka sig och hitta föda. Habitat där fisk och andra vattenlevande djur kan skydda sig och växa upp påverkas drastiskt. Hela näringsbalansen och ämnestransporten i vattensystemet förändras och påverkar även miljön vid kusten. Ett avskräckande exempel är Letsi torrfåra i Luleälven vilken med sina 17 km är Europas längsta torrlagda älvfåra.

Vattensystemets förmåga att leverera ekosystemtjänster i form av dricksvatten, fiske, möjlighet till rekreativa aktiviteter och estetiska värden minskar också. WWFs rapport *Valuing Rivers*² visar på hur den traditionella och snäva synen på floder och älvar som enbart leverantörer av vatten och energi tar fokus från andra viktiga funktioner, allt från fiske till en ökad biologisk mångfald. Sveriges storskaligt vattenkraftsutbyggda älvar i norr måste sluta att betraktas som förlorade och det handlar istället om att ta vara på och utveckla alla de värden som älvarna representerar genom att bevara och återskapa deras levande sötvattenekosystem. Det handlar framförallt om en landsbygdsutveckling med förbättrat sportfiske, ökat småföretagande och ökad turism vilket ger mer levande älvdalar. Rent samhällsekonomiskt är det dessutom en vinst att göra miljöanpassningar av vattenkraften³.

För att komma till rätta med dessa problem i Sverige, där just strömsträckor många gånger är en bristvara, anser Världsnaturfonden WWF att det är absolut nödvändigt att samtliga Sveriges vattenkraftverk genomför långtgående åtgärder vilket innebär fria vandringsvägar, miljöanpassade flöden, minimitappningar samt undvikande av nolltappningar.

Vattenkraftens betydelse i det framtida energisystemet kommer att förändras

Mot bakgrund av den snabba utveckling som sker vad gäller energiproduktion, energidistribution och energilagring är det av betydelse att energisystemets roll och behovet av en nationell effektiv tillgång till vattenkraft inte bara betraktas utifrån en historisk situation utan också tar i beaktande ett framtida förändrat energisystem med 100 procent hållbar och förnybar energiproduktion. Det inkluderar också kommande andra energilagrar än vattenkrafts- eller regleringsdammar, ökad överföring och framför allt flexibel och minskad total energianvändning. Världsnaturfonden WWF anser att ett utpekande av riksintresse för vattenkraft skulle riskera att ha en motverkande effekt på denna nödvändiga och redan pågående omställning.

Utpekande av riksintressen avser främst att utgöra ett underlag för kommunal och regional planering

Världsnaturfonden WWF anser att det finns alltför många oklarheter i förslaget och har svårt att se vad det ytterligare kan tillföra vid sidan av den redan existerande energipolitiska överenskommelsen och den pågående processen för att alla vattenkraftverk i Sverige ska uppnå uppsatta miljömål med moderna miljötillstånd kopplat till EUs ramdirektiv för vatten. Förslaget riskerar istället att enbart leda till en minimering av nödvändiga miljöförbättrande åtgärder i den

² WWF (2018), *Valuing Rivers – How the rivers benefits of healthy rivers underpin economies*, http://www.wwf.se/source.php/1746179/WWF_Valuing_Rivers_2018_FINAL.pdf

³ Världsnaturfonden WWF m fl (2015), *Rikedomar runt rinnande vatten*, <http://www.wwf.se/source.php/1603344/rikedomar%20vatten%202.pdf>

storskaliga vattenkraften, då utpekandet i förslaget också specifikt riktar sig mot de omkring 250 största vattenkraftverken.

För Världsnaturfonden WWF

Åsa Ranung
Avdelningschef Hav & Vatten

Mattias de Woul
Sakkunnig sötvatten